

Characteristics of Teacher Educators from Pre-Service Classroom Teachers' Perspectives*

Nuray FİDAN**

Nil DUBAN***

Aslı YÜKSEL****

Koray KASAPOĞLU*****

Ahmet YAMAÇ*****

Received: 25 July 2012

Accepted: 01 November 2012

ABSTRACT: This study aims to determine characteristics teacher educators, who are training classroom teachers in faculties of education, have already had and are expected to have. The group interview technique was used in this qualitative study. Criterion sampling as one of purposive sampling methods was employed. Participants of this study consisted of 8 pre-service classroom teachers (2 freshmen, 2 sophomores, 2 juniors, and 2 seniors) studying in the 2011-12 academic year in the Department of Primary Education, Faculty of Education, Afyon Kocatepe University, Afyonkarahisar, Turkey. A semi-structured interview schedule comprising 6 open-ended questions was used to collect the data which were then content analyzed. Findings were discussed under the following themes: (1) characteristics teacher educators have already had, (2) characteristics teacher educators are expected to have, (3) teacher educators' ways of communication, (4) teacher educators in teaching-learning processes, (5) evaluation of teacher educators, and (6) problems and solutions provided.

Keywords: pre-service classroom teacher, teacher educator, classroom teacher training

Extended Abstract

Purpose and Significance: Determining characteristics of teacher educators playing an important role in training well-qualified teachers can be an important source of information for evaluating and increasing the quality of education provided in faculties of education. In this sense, the aim of this study is to determine characteristics teacher educators, who are training classroom teachers in faculties of education, have already had and are expected to have.

Methods: In this qualitative study, the group interview technique was used. Criterion sampling as one of purposive sampling methods was employed. Participants of this study consisted of 8 pre-service classroom teachers (2 freshmen, 2 sophomores, 2 juniors, and 2 seniors each one of which has received evening education) studying in the 2011-12 academic year in the Department of Primary Education, Faculty of Education, Afyon Kocatepe University, Afyonkarahisar, Turkey. A semi-structured interview schedule developed by the researchers and composed of 6 open-ended questions was

* This study is an extended version of a paper presented in the 11th National Symposium of Classroom Teaching Education (May 24-26, 2012) held in Recep Tayyip Erdoğan University, Rize, Turkey.

** Assist. Prof. Dr., Afyon Kocatepe University, nkurt@aku.edu.tr

*** Corresponding author: Assist. Prof. Dr., Afyon Kocatepe University, Afyonkarahisar, Turkey, nily@aku.edu.tr

**** Res. Assist., Afyon Kocatepe University, ayuksel@aku.edu.tr

***** Res. Assist., Afyon Kocatepe University, kasapoglu@aku.edu.tr

***** Res. Assist., Afyon Kocatepe University, yamac87@gmail.com

used to determine characteristics teacher educators, who are training classroom teachers in faculties of education, have already had and are expected to have. The credibility of this study was enhanced by expert review. The semi-structured interview schedule was sent to experts for review. The transferability of this study was met by thick description of the data and direct quotes. The trustworthiness of this study was established by the formula proposed by Miles and Huberman (1994) and computed as 82%. Data obtained were content analyzed. The codes were identified from the responses provided by the participants, and categorized under the themes generated. To be able to supply appropriate codes, the data were read at least a few times and examined back and forth. Findings were supported with direct quotes and interpreted by the researchers. Some suggestions were made in light of the findings.

Results: As a result of the content analysis, the data were categorized under six main themes: (1) characteristics teacher educators have already had, (2) characteristics teacher educators are expected to have, (3) teacher educators' ways of communication, (4) teacher educators in teaching-learning processes, (5) evaluation of teacher educators, and (6) problems and solutions provided. In this study, pre-service classroom teachers mentioned about characteristics teacher educators have already had and are expected to have. The highlighted characteristics teacher educators have already had were related to their professional and communication characteristics. Regarding their professional characteristics, pre-service classroom teachers mentioned about how teacher educators should not be rather than should be. Pre-service classroom teachers highlighted that teacher educators should not be an unfavourable role model, being despotic and insulting, and using slang in the classroom. Pre-service classroom teachers also emphasized that teacher educators should consider their views. The characteristics teacher educators are expected to have were related to their personal, professional, and social communication characteristics. Teacher educators were expected to have high self-esteem, be cheerful and democratic, and to respect pre-service teachers' ideas. According to pre-service classroom teachers, teacher educators perceived that there is no problem with communication although there is. Pre-service classroom teachers stated that some teacher educators use slang in the classroom, try to make them blindly accept their ideas, and refuse them when they do not exhibit performance expected. Some pre-service classroom teachers expressed that it is difficult to solve communication problems, and that those who attempt this are usually in trouble. Some solved those problems by keeping silence or remaining in teacher educators' favour. However, some believed that those problems can be solved by their assistance through empathy whereas some insisted on that they are teacher educators who should solve communication problems. Furthermore, to pre-service classroom teachers, most of teacher educators did not follow constructivism and only a limited number of those were using the constructivist approach. Pre-service classroom teachers expressed that evaluation of teacher educators is a need to make teacher educators adapt themselves regarding criticisms, and update their methods, techniques, and question banks. Pre-service

classroom teachers reflected that it is more important to evaluate how teacher educators transfer knowledge, use instructional methods and techniques, communicate with pre-service teachers (friendliness and good humour), and reflect their general culture than to evaluate their knowledge. Pre-service classroom teachers stated that problems they experience with teacher educators are due to (1) teacher educators themselves, and (2) physical environment. The problems due to teacher educators were related to measurement and evaluation. Pre-service classroom teachers criticized that teacher educators are more flexible than should be, and they evaluated the student product only. Pre-service classroom teachers stated that this problem about measurement and evaluation might be solved by more emphasis on the process. The other problem pre-service classroom teachers highlighted is about physical environment. Pre-service classroom teachers perceived a lack of (1) desks available to university students, (2) materials, and (3) space for specific purposes (laboratory, drama room, etc.) as a problem.

Discussion and Conclusions: In this study, pre-service classroom teachers mentioned about characteristics teacher educators have already had and are expected to have. The highlighted characteristics teacher educators have already had were related to their professional and communication characteristics. The characteristics teacher educators are expected to have were related to their personal, professional, and social communication characteristics which were also stressed by Duman and Koc (2004) who concluded that teacher educators are asked to be open and respectful to pre-service teachers' ideas and questions, and democratic. According to pre-service classroom teachers, teacher educators perceived that there is no problem with communication although there is. Aksu, Civitci and Duy (2008) also concluded that teacher educators communicate with pre-service teachers in a way that they are not warm, sincere and empathetic, and are less democratic. Ergun, Duman, Kincal and Aribas (1999) also highlighted that teacher educators' political behaviours also irritate pre-service teachers who do not prefer their ideological propaganda, guidance, and discrimination, and being threatened with bad grades. Furthermore, to pre-service classroom teachers, only a limited number of teacher educators were using the constructivist approach which could also be regarded as inappropriate by some pre-service teachers for all courses. Evaluation of teacher educators was regarded as a need for teacher educators' being updated. Pre-service classroom teachers stated that problems they experience with teacher educators are due to (1) teacher educators themselves, and (2) physical environment. The problems due to teacher educators were related to measurement and evaluation. In their study on mathematics teacher educators' characteristics, Ozdemir and Uzel (2010) also found some issues related to measurement and evaluation such as assigning lower grades, setting unclear criteria for evaluation, tracking students, asking questions on uncovered topics, assigning unexpected grades, asking questions that take long time to answer, asking higher-level questions, expecting higher performance, and threatening with bad grades. The other problem pre-service classroom teachers

highlighted is about physical environment, especially about space, furniture, and materials. According to the findings, the following suggestions might be made: Teacher educators should necessarily be a graduate of faculty of education; have high self-esteem, be cheerful and democratic, and respect pre-service teachers' ideas; be a good role model, also with their social life; have adequate content knowledge; make pre-service teachers undertake responsibility; own discipline and authority; support pre-service teachers to improve themselves; give pre-service teachers chance to participate actively; develop pre-service teachers' critical thinking skills, and give them chance to develop oral communication skills. To pre-service classroom teachers, communication problems might be solved by breaking teacher educators' taboos. To them, they should also be empathetic. For communication issues caused by pre-service classroom teachers, they suggested that faculties of education might select students via oral exams and that pre-service teachers should necessarily involve in group work and social activities during their education. Teacher educators should also be flexible and make changes in their current practices; use different techniques, and teach instructional strategies, methods and techniques by implementing those in the classroom; create some opportunities for pre-service teachers to make them use those strategies, methods and techniques within the scope of other courses, not only in "School Experience" and "Teaching Practice" courses. Presentations done by pre-service classroom teachers and perceived as a means of lessening teacher educators' load might be used in practice courses instead of theoretical ones. Teacher educators might put emphasis on process evaluation in addition to product evaluation. A system that allows pre-service teachers to assess their educators' ways of communication, levels of cultural knowledge, use of instructional strategies, methods, and techniques, and transfer of knowledge might be created at universities. Classrooms should be reconsidered in a way that they become available to serve for specific purposes (laboratory, drama room, etc.) by upgrading existing equipment in classrooms. For further research, the following can be suggested: (a) Teacher educators' views on "their characteristics" might be obtained, (b) views of pre-service teachers and teacher educators might be compared, and (c) this study might be replicated with a larger sample size quantitatively.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Gözüyle Öğretmen Eğitimcilerinin Özellikleri*

Nuray FİDAN**

Nil DUBAN***

Aslı YÜKSEL****

Koray KASAPOĞLU*****

Ahmet YAMAÇ*****

Makale Gönderme Tarihi: 25 Temmuz 2012

Makale Kabul Tarihi: 01 Kasım 2012

ÖZET: Bu çalışmada, Eğitim Fakültesinde Sınıf Öğretmeni yetiştiren öğretmen eğitimcilerinin sahip oldukları ve olması beklenen özellikleri belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kapsamında grup görüşmesi tekniği benimsenmiştir. Örneklemede ise amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan iki 1. sınıf, iki 2. sınıf, iki 3. sınıf ve iki 4. sınıf olmak üzere toplam 8 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada öğretmen adaylarının gözüyle öğretmen eğitimcilerinin sahip oldukları ve olması beklenen özellikleri belirlemek amacıyla 6 sorudan oluşan yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, nitel veri analizi tekniklerinden içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmada elde edilen veriler, (1) öğretmen eğitimcisinin mevcut özellikleri, (2) öğretmen eğitimcisinin beklendi özellikleri, (3) öğretmen eğitimcisinin iletişimi, (4) öğrenme-öğretme sürecinde öğretmen eğitimcisi, (5) öğretmen eğitimcisinin değerlendirilmesi, (6) sorunlar ve çözüm önerileri temaları altında yorumlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: sınıf öğretmeni adayı, öğretmen eğitimcisi, sınıf öğretmeni yetiştirme

Giriş

Öğretmenler, bir toplumda eğitim durumlarının düzenlenmesinden ve işe koşulmasından birinci derecede sorumlu kişilerdir (Dilekmen, 2008). Akgöl (1994)'e göre ise öğretmen, öğrenci ile sürekli etkileşim hâlinde olarak, milli eğitimin, okulun ve dersin amaçları doğrultusunda öğrenci davranışlarını şekillendirmekle sorumludur. Öğretmenin bireyi ve toplumu etkilemede bu denli önemli bir rol üstlenmesi, öğretmenin niteliği ile toplumun ve bireyin niteliği arasındaki yüksek ilişkinin bir göstergesidir. Bu nedenle öğretmenlerin hem hizmet öncesinde hem de hizmet içinde nitelikli bir eğitim almaları, eğitim hizmetlerinin kalitesini yükseltmektedir (Yıldırım, Ünal, & Çelik, 2011).

Öğretmenlik mesleğine özgü bazı nitelikler, Yıldırım, Ünal ve Çelik (2011)'e göre şöyledir: Öğretmenler, empati kurabilmeli, alan bilgisine sahip ve yaratıcı olmalı, eğitsel amaçlı gözlem yapabilmeli, değişime, gelişime açık ve esnek olmalı, insanı ve mesleğini sevmeli ve hoşgörülü olmalıdır. Öğrencileri ile iyi ilişkiler kurabilmeli, nazik, dürüst ve yardımsever olmalı, öğrenci seviyesini dikkate alarak konuyu açık bir şekilde öğrenciler anlayana dek açıklamalı, öğrencileri soru sormaya cesaretlendirmeli ve dersi eğlenceli kılmalıdır (Aksoy, 1998). Şahin (2011)'in öğretmen algılarına göre etkili

* Bu çalışma, 24-26 Mayıs 2012 tarihlerinde Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi / Rize'de düzenlenen 11. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumunda sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş hâlidir.

** Yrd. Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, nkurt@aku.edu.tr

*** Sorumlu Yazar: Yrd. Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, nily@aku.edu.tr

**** Araş. Gör., Afyon Kocatepe Üniversitesi, ayuksel@aku.edu.tr

***** Araş. Gör., Afyon Kocatepe Üniversitesi, kasapoglu@aku.edu.tr

***** Araş. Gör., Afyon Kocatepe Üniversitesi, yamac87@gmail.com

öğretmen davranışlarını araştırdığı çalışmasında ise öğretmen nitelikleri kişilik, mesleki yeterlik, öğrenciye yönelik tutum ve alan bilgisi boyutlarında ele alınmıştır. Şüphesiz mesleki, alan bilgisi, iletişim ve genel kültür gibi boyutlarda yeterli öğretmenlerin yetiştirilmesinde öğretmen eğitimcileri önemli bir yere sahiptir.

Öğretmen eğitimcisi, öğretmen adaylarına öğretim hizmeti sunan, öğretim ile ilgili öğretmen adaylarına destek veren, rehberlik eden ve mesleki yetkinliğe sahip öğretmenlerin yetişmesini sağlayan kişidir (Koster, Brekelmans, Korthagen, & Wubbels, 2005). Öğretmen eğitiminin etkililiğini sağlamak ve yeni öğrenme vizyonları geliştirmek için dikkatle incelememiz gereken önemli noktalardan biri de öğretmen eğitimcilerinin rolü ve öğretmen eğitimi sürecindeki uygulamalarıdır (Lunenberg, Korthagen, & Swennen, 2007). Öğretmen eğitimcilerinin rolü, sadece öğretmen adaylarının nasıl öğreteceğini öğretmek değil, aynı zamanda öğretmen adaylarına öğretirken model olmaktır (Korthagen, Loughran, & Lunenberg, 2005). Bu yönüyle öğretmen eğitimcilerinin davranışları, nitelikleri ve eğitime bakış açıları, geleceğin toplumunu şekillendirecek öğretmenler üzerinde birincil derecede etkiye sahiptir.

Öğretmen eğitiminde görev alan öğretmen eğitimcilerinin niteliklerine ilişkin yapılan çalışmalara bakıldığında, öğretmen eğitimcilerinin niteliklerinin, demokratik tutum ve davranışlar (Duman & Koç, 2004; Erdem & Sarıtaş, 2006), mesleki özellikler, ölçme ve değerlendirme becerileri, kişilik, insan ilişkileri, iletişim becerileri, sınıf yönetimi, dersin işlenişine yönelik özellikler ve konu alanına yönelik özellikler (Akgöl, 1994; Özdemir & Üzel, 2010); bireysel özellikler, toplumsal özellikler, genel kültür, alan bilgisi ve meslek bilgisi (Saylan & Uyangör, 1998); öğretim stratejileri, yöntem ve teknikleri, iletişim ve ölçme-değerlendirme (Arslantaş, 2011); kişisel özellik ve insan ilişkileri (Ergün, Duman, Kınca, & Arıbaş, 1999) gibi boyutlarda ele alındığı görülmüştür.

Nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesinde büyük rol sahibi olan öğretmen eğitimcilerinin niteliklerini belirlemek, eğitim fakültelerindeki eğitimin niteliğini değerlendirmede ve yükseltmede önemli bir bilgi kaynağı olabilir. Bu çerçevede, bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının gözüyle eğitim fakültesinde sınıf öğretmeni yetiştiren öğretmen eğitimcilerinin sahip oldukları ve olması beklenen özellikleri belirlemektir. Çalışmada bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen adayları, öğretmen eğitimcilerinin özelliklerini nasıl algılamaktadır?
2. Öğretmen adayları, öğretmen eğitimcilerinin özelliklerine ilişkin ne beklemektedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kapsamında grup görüşmesi tekniği benimsenmiştir. Grup görüşmeleri, farklı düşüncelerdeki insanları bir araya getiren ve bireysel görüşmelere göre daha kısa sürede tamamlanan görüşme tekniklerindedir.

Ortak bir amaç için çalışan ya da diğerlerinin görüşlerinin gruptaki herkesi ciddi olarak ilgilendirdiği durumlarda kullanılmaktadır (Cohen, Manion, & Morrison, 2007).

Katılımcılar

Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. Ölçüt örneklemede önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumlar çalışılmaktadır (Patton, 2002; Yıldırım & Şimşek, 2005). Bu çalışmanın katılımcılarını, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan ve her sınıf düzeyinde normal ve ikinci öğretim öğrencilerini temsilen birer öğrenci olmak üzere seçilen toplam sekiz öğrenci oluşturmuştur.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada, öğretmen adaylarının gözüyle öğretmen eğitimcilerinin sahip oldukları ve olması beklenen özellikleri belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan altı açık uçlu sorudan oluşan yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formu, araştırmada iç geçerliği sağlamak için uzman görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler ve eklemeler yapılarak forma son şekli verilmiştir. Açık uçlu soruların istenilen verileri sağladığı kanısına varılarak görüşme formu (Ek-1) öğretmen adaylarına uygulanmıştır.

Araştırmanın verileri grup görüşmesi yapılarak toplanmıştır. Görüşme yapılacak öğrencilerle, belirlenen tarihte Eğitim Fakültesi toplantı salonunda bir araya gelinmiştir. Öncelikle öğrencilere çalışma ve çalışmanın amacı hakkında bilgiler verilmiştir. Öğrencilerin görüşmeye katılımına ilişkin onayları alındıktan sonra görüşmeye başlanmış ve görüşme verileri video kaydına alınmıştır. Görüşme 11.01. 2012 tarihinde yapılmış ve yaklaşık 2,5 saat sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, nitel veri analizi tekniklerinden içerik analizine tabi tutularak değerlendirilmiştir. Ayrıca, çalışmanın aktarılabirliği için araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular, doğrudan alıntılarla da desteklenmiştir. Öncelikle video kaydına alınan görüşme verilerinin üzerinde hiçbir değişiklik yapılmadan verilerin dökümü yapılmış ve veriler yazılı formata dönüştürülmüştür. Dökümü yapılan veriler, değerlendirilmek üzere alanında uzman iki araştırmacıya verilmiştir. İki araştırmacı tarafından görüşme dökümleri tek tek okunmuş ve kodlamalar yapılmıştır. Daha sonra araştırmacıların oluşturduğu kodlamalar karşılaştırılmıştır.

Araştırmacıların yaptıkları karşılaştırmalarda “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan konular tartışılmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman (1994)'ın önerdiği güvenilirlik formülü

kullanılmıştır. Hesaplama sonucunda araştırmanın güvenilirliği %82 olarak hesaplanmıştır. Burada elde edilen sonuç, araştırma için güvenilir kabul edilmiştir.

Araştırmacılar tarafından verilerin hangi temalar altında toplanacağına ve sunulacağına karar verilmiştir. Belirlenen temalara göre veriler, araştırma soruları çerçevesinde gerekli yerlere yerleştirilerek bulgular elde edilmiş ve araştırmacılar tarafından yorumlanmıştır. Bu bulgular ışığında da önerilerde bulunulmuştur.

Bulgular

Bu çalışmada eğitim fakültesinde sınıf öğretmeni yetiştiren öğretmen eğitimcilerinin sahip oldukları ve olması beklenen özellikleri belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, yapılan nitel analizler sonucunda, bulgular altı ana tema altında gruplandırılmıştır. Bunlar; *öğretmen eğitimcisinin mevcut özellikleri*, *öğretmen eğitimcisinin beklendik özellikleri*, *öğretmen eğitimcisinin iletişimi*, *öğrenme-öğretme sürecinde öğretmen eğitimcisi*, *öğretmen eğitimcisinin değerlendirilmesi ve sorunlar ve çözüm önerileri* olarak belirlenmiştir. Bu altı ana tema, alt temaları ile aşağıda Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1

Araştırma Temaları

Temalar	Alt temalar
Öğretmen eğitimcisinin mevcut özellikleri	Mesleki özellikler İletişim özellikleri
Öğretmen eğitimcisinin beklendik özellikleri	Beklendik kişisel özellikler Beklendik mesleki özellikler Beklendik sosyal iletişim özellikleri
Öğretmen eğitimcisinin iletişimi	Öğretmen eğitimcisinin iletişimi ile ilgili sorunlar Öğretmen eğitimcisinin iletişimi ile ilgili sorunlara yönelik çözüm önerileri
Öğrenme-öğretme sürecinde öğretmen eğitimcisi	Yapılandırmacı yaklaşımın uygulan(ma)ması Öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin etkin kullanılmasına yönelik öneriler
Öğretmen eğitimcisinin değerlendirilmesi	Öğretmen eğitimcisinin değerlendirilmesinin “nasıl”ı Öğretmen eğitimcisinin değerlendirilmesinin “niçin”i
Sorunlar ve çözüm önerileri	Öğretmen eğitimcisinden kaynaklanan sorunlar ve çözüm önerileri Fiziksel ortamdaki kaynaklanan sorunlar ve çözüm önerileri

Öğretmen Eğitimcisinin Mevcut Özellikleri

Öğretmen eğitimcisinin mevcut özellikleri, elde edilen veriler ışığında, *öğretmen eğitimcisinin mesleki özellikleri* ile *öğretmen eğitimcisinin iletişim özellikleri* olarak ele alınmıştır.

Öğretmen eğitimcisinin mesleki özellikleri. Öğretmen eğitimcisinin mesleki özelliklerine ilişkin, bir öğretmen adayı, öğretmen eğitimcisinin nasıl olması gerektiğini, nasıl (kötü rol model) olmaması gerektiğinden yola çıkarak açıklamaya çalışmıştır:

“Nasıl bir öğretmen olmamam gerektiğini, nasıl bir insan olmamam gerektiğini anladım çünkü insan yerine konduğumu düşünmüyorum derslerde.”

Öğretmen eğitimcisinin mesleki özelliklerine ilişkin, öğretmen eğitimcisinin dersi öğretmen adayı ile birlikte yapılandırması gerektiği şu şekilde dile getirilmiştir:

“Ben çoğu kişinin (dersini, öğretim ilke ve yöntemlerine göre) anlattığını düşünmüyorum. Öğretmen eğitimcisi, hiçbir şekilde örnek vermez, hiçbir şey yapmaz, sınıfa bir anda gelir, örnek ister ve ilk kişi muhakkak kurbandır. Kötü anlatsa öğretmen eğitimcisi pek tolerans da göstermiyor. Biz kendimiz araştırarak, bularak bir şekilde (yapılandırıcılığı) uyguladık ama öğretmen eğitimcileri öğretmedi bize bunu.”

“Öğretmen eğitimcisinin öğretmen adaylarına bir şeyler sorması. ‘Dersi nasıl işleyeyim?’ gibi sorması. Aksine, soruluyor, ancak sözde soruluyor. Geçenlerde bir öğretmen eğitimcisi sordu: ‘Dersi nasıl işleyelim?’ Bizim arkadaşlar öneride bulundu şöyle böyle. Birkaç kişi, ‘Boşuna öneride bulunuyorsunuz. Geçen yıl da öneride bulunduk, ancak hiçbir şekilde bu öneriler uygulanmadı. Bu, sormuş olmak için sorulan bir soru’ dedi.”

“Öğretmen eğitimcisi, öğretmen adayına göre dersi anlatmak mecburiyetindedir. Yani, kendi doğruları bir yerde, öğretmen adayları bir yerde olmak mecburiyetinde(dir). Ben şimdi giriyorum. İlk haftadan her öğretmen eğitimcisi başlıyor, ‘Ben dersimi böyle işlerim.’ (demeye). En başında hata yapılıyor zaten. ‘Ben dersimi böyle işlerim.’ diyemezsin çünkü o dersi biz birlikte işliyoruz.”

“Bir öğretmen eğitimcimiz geldiğinde, ‘Arkadaşlar, bu dersi nasıl işleyelim?’, ‘Sizin beklentiniz nedir? Ne değildir? Ne önerirsiniz?’ Mesela dönem başından beri ben, size ‘Dışarı çikalım, dışarı çikalım.’ diyorum ve en son derste çıktık.”

Öğretmen eğitimcisinin iletişim özellikleri. Öğretmen eğitimcisinin iletişim özelliklerine ilişkin, bir öğretmen adayı, öğretmen eğitimcisinin despot olmaması gerektiğini şu şekilde ifade etmiştir:

“Despot bir hoca olmayacağım sınıfa geldiğimde çünkü çok fazla sorun çektim. Rahatsız olduğum durumlar oldu. Dinlemiyorsam dinlemiyordumdur (dersi). Bu konuda kimse suçlayamaz beni, annem babam dahi olsa suçla(ya)mazlar. (Dinlemedim) diyorum. Saygısızlık çerçevesinde değil kesinlikle. Kendimi ifade etmeye çalışıyorum. Kendimi bir üniversite öğrencisi olarak görmeye çalışıyorum ve o doğrultuda davranmaya çalışıyorum. Sen sus, sen... Sus, konuşma, dinle.”

Bir öğretmen adayı da öğretmen eğitimcisinin öğretmen adaylarını aşağılamaması, öğretmen adaylarına hakaret etmemesi ve derslerinde argo kullanmaması gerektiğini dile getirmiştir: “Bazı öğretmen eğitimcileri de öyle bir (ders) anlatıyor ki sürekli liseleri aşağılıyor, ‘Siz nasıl öğretmen olacaksınız?’ diyor. O öğretmen eğitimcilerinin dersine giresim gelmiyor.”

“Derslerde s.l.k lafı bile geçiyor. Sınavda birkaç yanlış cevap verilmiş. ‘Bunu yazan öğrenciler, geri zekâlıdır.’ gibi bir konuşma geçiyor.”

Öğretmen Eğitimcisinin Beklendik Özellikleri

Öğretmen eğitimcisinin beklendik özellikleri, elde edilen veriler ışığında, *öğretmen eğitimcisinin beklendik kişisel, mesleki ve sosyal iletişim özellikleri* olarak ele alınmıştır.

Öğretmen eğitimcisinin beklendik kişisel özellikleri. Öğretmen eğitimcisinin beklendik kişisel özelliklerine ilişkin, bir öğretmen adayı, öğretmen eğitimcisinin özgüveninin yüksek olması ve güler yüzlü biri olması gerektiğini dile getirmiştir: “Bir güler yüz bir saatlik ders anlatmaktan çok faydalı olabiliyor bazen.”

Öğretmen eğitimcisinden, ayrıca, öğretmen adaylarının düşüncelerine saygılı olması gerektiği de beklenmektedir: “(Öğretmen eğitimcisinin) düşüncelere saygılı olması, kendi düşüncesini aramaktan çok, öğrencisinin düşüncesini dinlemesi gerekiyor.”

Öğretmen eğitimcisinden beklenen bir diğer kişisel özellik ise demokratik olmasıdır.

“Bazı öğretmen eğitimcilerinin sınıfta dikte sistemi kurma gibi bir durumları var. Mesela, ‘her şeye ben karar veririm.’ (diyorlar). Siz karar veremezsiniz sınavda nereden sorumlu olacağımız (konusunda) ya da herhangi bir konuda. Biraz daha eleştiriye açık olunmalı. Sınav sistemine yönelik bazı öğretmen eğitimcileri hiç eleştiri kabul etmiyor ya da dersi işleme(lerine yönelik). Her hâlükârda biraz daha demokratik olmayı tercih edebilirler.”

Öğretmen eğitimcisinin beklendik mesleki özellikleri. Öğretmen eğitimcisinin beklendik mesleki özelliklerine ilişkin, öğretmen adayları, öğretmen eğitimcisinin öğretmen adaylarına iyi bir rol model olması gerektiğini, öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmelerine destek olması gerektiğini ifade etmişlerdir: “... ve (öğretmen eğitimcisi) bana kalırsa sadece kitaptaki bilgileri ver(memeli), hayata duruşu da anlatmalı. O yüzden (öğretmen eğitimcisinin) duruşu ile veya konuşma stili ile bize örnek olması gerekiyor.”

“Bence buradaki öğretmen (eğitimci)ler(i), (bizlere) öğretmen gibi konuşmayı, davranmayı ve kendimizi nasıl geliştirebileceğimizi anlatmalı.”

Ayrıca, öğretmen eğitimcisinin Eğitim Fakültesi mezunu olması gerektiği de şu şekilde ifade edilmiştir:

“Bana göre (öğretmen eğitimcisi) Eğitim Fakültesi çıkışlı olmalı çünkü bilim adamının bilgisi kendine aittir, ancak (bu) bilgiyi öğretmek gerçekten farklı bir iştir. Bir şeyler öğrenebilmemiz için (öğretmen eğitimcisinin) gerçekten özverili olması, sadece kendi bilimsel niteliği için çalışmaması gerekir bana göre. Kitaptan okumak, bilgiyi aktarmak değildir öğretim üyeliği. Diğer fakültelerden mezun kişilerin öğretmen olmasını istemiyorum. Açıkçası (bu durumu) kabullenmek istemiyorum.”

Öğretmen adaylarına göre öğretmen eğitimcisi, ayrıca, öğretmen adaylarını derslerinde etkin kılmalı ve düşünmeye sevk etmelidir: “(Öğretmen eğitimcisi), bizi

derse motive ediyor, bizi sürekli derse katıyor ve en son kendisi konuşuyor. O dersi anlıyorum. Hep biz konuşuyoruz. Konuları öyle anlıyoruz.”

“(Öğretmen eğitimcisi) bazen öyle bir düşünce ifade ediyor ya da öyle bir soru soruyor ki insan kendi düşüncelerinden (şüphelenip) ‘Acaba doğru mu biliyoruz?’ diyor. Bunu dedirtmek de önemli aslında. Düşünmeyi sağlamak çünkü bizde (üniversiteye) başladığımız zaman ile üniversiteden mezun olduğumuz zaman arasında fark olması gerekiyor. At gözlükleri(ne) değil, belli bir düzeye sahip bireyler olarak mezun olmamız gerekiyor ama çoğu ders bu şekilde ilerlemiyor.”

Yine, öğretmen eğitimcisinden öğretmen adaylarının konuşma becerilerini geliştirmelerine fırsat vermesi beklenmektedir:

“Bize konuşma kabiliyeti kazandırılmalı. Mesela içine kapanık arkadaşlarımız olabiliyor. Biz yarın, bir gün öğrencilere bir şeyler anlatacağız. Konuşarak hareketlerimiz ile yapacağız (bunu). Bizi daha çok iletişime geçmeye, konuşmaya sevk etme(liler). (Öğretmen eğitimcisi) dersi anlatmak yerine bizi derse katarak konuşma becerimizi geliştirmek adına bir şeyler yapabilir.”

Ayrıca, öğretmen eğitimcisinin alan bilgisi yeterli düzeyde olmalı ve öğretmen eğitimcisi, bildiğini öğretmen adaylarına hissettirmelidir.

“(Öğretmen eğitimcisinin) alan bilgisi çok iyi ve bilgisini aktarış şekli mükemmel.”

“Eğer öğretmen eğitimcisinin bilgisine güveniyorsan ister despot olsun ister asık suratlı olsun sevebiliyorsun. Öğretmen eğitimcisinden yararlanmayı bil, sana öğretebileceği her şeyi öğretir.”

Öğretmen eğitimcisi, öğretmen adaylarına sorumluluk duygusunu da kazandırmalıdır:

“Biz öğretmen olacağız. Bir sorumluluk gerekiyor. Ben geç kalmaktan nefret ederim. Öğretmen eğitimcisine saygım varsa muhakkak giderim dersine. Ben sabah erken gelip sorumluluğumu yerine getiriyorum çünkü ailem, okula geldiğimi düşünüyor. Onlara karşı da sorumluluğum var ve onları da düşündüğüm için buradayım.”

Öğretmen eğitimcisinden beklenen bir diğer mesleki özellik ise öğretmen eğitimcisinin belli bir disiplininin ve otoritesinin olmasıdır.

“Öğretmen (eğitimcisi) disiplinli de olmalı. Öğretmen (eğitimcisi) güneş gibi derler ya öğretmen adayına o kadar yakın iken bir o kadar da mesafeli olmalı çünkü öğretmen adayı, tatlı dilden fazla anlamıyor. Aslında yetişkin insanlarız, öğrenciye hiçbir şey denmemesi gerekiyor ama biz, esasici eğitim sisteminde yetiştik, bize bir şeyler söylenerek, ite kakıla. (Dolayısıyla) bir öğretmen eğitimcisi, ne kadar acımasız ve vicdansız olduğumuzu (hâlâ) bilemiyor.”

Yine, bir öğretmen eğitimcisi, öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) beklentilerine yanıt vermek zorunda olmamalıdır: “Üniversiteleri KPSS’ye yönlendirmek saçma. Eğer üniversite (öğretmen adayını) KPSS’ye hazırlarsa bir dersane olur bence.”

Öğretmen eğitimcisinin beklendik mesleki özelliklerine ilişkin, bir öğretmen adayı, öğretmen eğitimcisinin öğretmen adaylarının görüşlerini dikkate alması gerektiğini dile getirmiştir: “Benim görüşlerim hocayı rahatsız ediyor. Bunun farkındayım. ‘Öğrenmedik.’, ‘Öğretim tekniği başarısız oldu demek ki.’ diyorum. Öğretmen eğitimcisi bundan rahatsız oluyor. En azından benim de görüşümü dikkate alabilmeli. Senin ne söylediğin benim için çok da önemli değil (dememeli).”

Öğretmen eğitimcisinin beklendik sosyal iletişim özellikleri. Sosyal iletişim açısından öğretmen eğitimcisi, öncelikle, öğretmen adaylarını selamlamalıdır: “Bazı dersler, ‘Merhaba!’dan bile eksik başlıyor. Giriliyor, derse başlanıyor.”

Ayrıca, öğretmen eğitimcisi, öğretmen adaylarını hiçbir şekilde rencide etmemelidir: “Mesela bir konuyu anlatıyor, anlatıyor. (Öğretmen eğitimcisinin) söylediği çok basit bir şeydir. Bilmiyor olabiliriz. ‘Bunu bilmiyor musunuz daha?’ Böyle bir şey söylendiği zaman derse kimse bir daha katılmak istemez. Sonrasında sorular soruyor. Hani insan bilse bile... Şevki kırılıyor.”

Öğretmen eğitimcisinin beklendik sosyal iletişim özelliklerine ilişkin, öğretmen adayları, öğretmen eğitimcisinin sosyal yaşamı ile örnek olması gerektiğini ifade etmişlerdir:

“(Öğretmen eğitimcisi) sosyal hayatında yaptığı birkaç şeyden bahsetmişti. Sonra diyorsun, ‘Ben de böyle bir insan olmalıyım.’ Bak, hem profesör olmuş hem de bunu yapmış. Ben, her zaman sosyal yaşantı yönünden zengin olan insanları... O yüzden de iletişimleri kuvvetli oluyor. İster istemez senin de o yönün kuvvetli ise öğretmen eğitimcisi ile iletişimin geliyor ve örnek aldığı birisi oluyor gerçekten.”

Öğretmen Eğitimcisinin İletişimi

Öğretmen eğitimcisinin iletişimi, elde edilen veriler ışığında, *öğretmen eğitimcisinin iletişimi ile ilgili sorunlar ve öğretmen eğitimcisinin iletişimi ile ilgili sorunlara yönelik çözüm önerileri* olarak ele alınmıştır.

Öğretmen eğitimcisinin iletişimi ile ilgili sorunlar. Öğretmen eğitimcilerine göre iletişim konusunda herhangi bir sorun olmadığını bir öğretmen adayı şöyle dile getirirse de, “Onlara göre bir sorun yok ki. Her şey normal, yani.”, öğretmen adayları, öğretmen eğitimcisinin iletişimi ile ilgili aslında bir sorun olduğunu, şu şekilde dile getirmişlerdir: “Bazı öğretmen eğitimcileri, ‘Ben bu sınıfın ağasıyım. Ben ne dersem o olur.’ (diyor). Gerçekten bu sözleri söyleyen öğretmen eğitimcileri vardı, oldu. Olmadı değil.”

“Bir öğretmen eğitimcisi, bir öğrenciye geri zekâlı, s.l.ğın da üzerinde bir söz söylemiş.”

Öğretmen eğitimcisinin kendi fikirlerini öğretmen adaylarına kabul ettirmeye çalışması da değinilen sorunlar arasında yer almaktadır: “Kendi görüşünü savunsa da zıt görüşleri (de) belirtsin.”

“Öğretmen eğitimcilerinin düşüncelerini sanki biz de benimsemek zorundaymışız gibi.”

Öğretmen adayının, öğretmen eğitimcisinin istediği, beklediği gibi bir performans sergilememesi durumunda terslendiği şu şekilde ifade edilmiştir: “(Öğretmen adayı), (dersi) kötü anlatsa öğretmen eğitimcisi, ‘Kötü anlattı.’ diye pek tolerans da göstermiyor.”

Bu durum, aynı öğretmen adayı tarafından şöyle açıklanmaya çalışılmıştır: “Öğretmen eğitimcisinin geçmiş yaşantısı nasıl ise karşısında da aynı yaşantıya sahip

öğretmen adayı görmek istiyor. Kendisi sosyal, konuşkan ve çalışkan ise öyle olan öğretmen adayını takdir ediyor kendisi de öyle öğretmen eğitimcileri tarafından takdir edildiği için.”

Öğretmen adayına göre öğretmen eğitimcisi, öğretmen adaylarının bireysel farklılıklarını önemsemeli, öğretmen adaylarını kendi gibi düşünmemelidir.

Öğretmen eğitimcisinin iletişimi ile ilgili sorunlara yönelik çözüm önerileri.

Öğretmen eğitimcisinin iletişimi ile sorunlara çözüm getirmenin zor olabileceğini, bu sorunları çözmeye kalkışan öğretmen adaylarının göze battığını, adeta etiketlendirildiğini, öğretmen adayları, şu şekilde dile getirmişlerdir: “(Sorunu) söylediğin anda tepki çekersin.”

“Zaten ondan sonra adını da biliyor, her ders o şekilde davranıyor. ‘Yine mi sen?’ (diyor). Hocanın gözüne batıyorsun artık, sınav kâğıdında (da)...”

Öğretmen eğitimcisinin iletişimi ile sorunları, öğretmen adayları, öğretmen eğitimcisinin “nabzına göre şerbet vererek” çözdükleri de aşağıdaki ifadelerinden de anlaşılmaktadır: “Yorum sorusu soruluyor, kitapta(n) ezberlediğim cümleleri yazıyorum. O zaman da kendi düşüncelerimi satmış gibi oluyorum çünkü hiçbiri benimle ilgili değil.” ifadesine karşılık başka bir öğretmen adayı, şöyle eklemektedir: “Nabza göre şerbet veriyorsun yani.”

Öğretmen adayları, bir başka çözüm yolunun susmak, alttan almak olduğunu da şu şekilde belirtmişlerdir: “(Öğretmen eğitimcisi) sinirleniyor cevap verirseniz ama yaşına (saygı gösterip) susuyoruz, alttan alıyoruz. Öğretmen adayı bu şekilde davranırsa (öğretmen eğitimcilerinden) bir şeyler öğrenebilirsiniz.”

Sorunların çözümünde öğretmen adayını pasifize eden yukarıdaki ifadelerin yanı sıra öğretmen adayının sorunların çözümünde aktif rol alması gerektiğini düşünen öğretmen adaylarından da söz edilebilir. Öğretmen adaylarına göre, öğretmen eğitimcisinin tabuları yıkılarak öğretmen eğitimcisi ile öğretmen adayı arasındaki iletişim engeli kaldırılabilir: “Ben elimden geldiğince iletişimi kesmem, devam ettiririm. Kimi öğretmen eğitimcilerinin belli tabularının olduğunu bildiğim hâlde bunları yıkmaya çalışırım.”

İletişim hatalarının karşılıklı olabileceğinden yola çıkarak kendilerinde de hata olduğunu belirten öğretmen adayları, bunu, şu şekilde dillendirmişlerdir: “Affedersiniz, ama patavatsız arkadaşlarımız da çok. Yani, sadece öğretmende değil, öğrencide de büyük suç var.”

“Sınıfta öğretmen eğitimcisi sürekli bilgi veriyor, yorumu içine kattığında da (kimse) konuşmuyor, (herkes) susuyor ya da öğretmen eğitimcisini tersliyor. ‘Bilmiyorum.’, ‘Cevap vermek istemiyorum.’ (diyor). Öğretmen eğitimcisi, sana soru sorduğunda cevap veremiyorsan, konuşamıyorsan, cümle kuramıyorsan git bu fakülteden.”

“Öğretmen eğitimcisinin sorduğu soruya cevap vermemek, ne demek? ‘Bu konuda bana yardım edin.’, ‘Bir şeyler söyleyin. Ben de ekleyeyim.’ dese neyse. ‘Anlamıyorum.’, ‘Söyleyemem.’, ‘Çekingenim.’ Böyle öğrenci olmaz.”

Öğretmen adayları, kendilerinden kaynaklanan iletişim sorunlarını çözmek için sözlü yoklamaları, grup çalışmalarını ve sosyal etkinliklere katılımın zorunlu kılınmasını önermişlerdir: “Buraya (eğitim fakültesine) (öğrenci) alınırken sözlü sınavlar olması gerekiyor. Burayı (fakülteyi) bitirene kadar (sözlü sınavların) olması gerekiyor. Herkes kendi becerileri doğrultusunda bir bölüm seçmek zorunda ve buraya gelen öğrencinin de bir ayrıcalığı olması gerekir.”

“(Öğretmen adayları) sözlü olarak değerlendirilmeli. Ders anlatmaya çıktığında bazı öğrenciler hiç konuşmıyor, sadece slâytı okuyor.”

“Bazı öğretmen eğitimcileri, 2. vize olarak bir ödev veriyor. Ödevler nasıl değerlendirilmeye katılıyorsa iletişim becerisi de değerlendirmeye konulabilir.”

“Dikkat ederseniz her zaman öğretmen adayının özgüven eksikliğinden dolayı derse katılamaması durumundan bahsediyoruz. Dersimize giren öğretmen eğitimcisi bunları sağlamak istiyorsa grup çalışması (öğretmen eğitimcisinin) önceliği olmalı çünkü bireysel ödevler, sunumlar verildiği zaman, mesela, ben en güzel, en dikkat çekici resimlerden bir şeyler yapıp anlatıyorum. En azından bir grup olsa altı-yedi kişi beraber çalışırız, bir kaynaşma olur.”

“Takdir ettiğim yönlerinden birisi de bizi etkinliklere göndermesi(dır). Tiyatro ve müzeye gerçekten o öğretmen eğitimcisi sayesinde gittim. Ben müzeye gitmezdim. Tiyatroya da para verip gitmezdim.”

“Bazı öğretmen adayları, öğretmen eğitimcilerine verilir. Pikniğe gidilir, sinemaya gidilir, (öğretmen adayları) götürülür. (Bu), zorunlu tutulabilir. Seçmeli olabilir.”

“Zorunlu olsun, yoksa herkes pikniğe de gelmiyor. Gerçekten gelmiyorlar. Geçen(lerde), ‘Bir eğlence yapalım.’ dedik finaller öncesi. Herkesi çağırdık ama herkes yine gelmedi ‘Biz ders çalışacağız.’ diye. Yok, böyle bir şey.”

“Belirli dönemlerde bir bölüm toplantısı gibi bir şey düzenlenebilir. Ben üçüncü sınıfım ve alt dönemlerden tanımadığım bir sürü kişi var. Tanışma geceleri düzenlenebilir. Anabilim dalı tanışma gecesi, tanışma günü düzenlenebilir çünkü kulüplerde de yapılıyor tanışma geceleri. Yapılabilir bu. Hatta grup ödevleri de olabilir. Topluma hizmet derslerinde öğretmen adaylarının gruplarını kendilerinin belirlemesi isteniyor. Herkes kendi arkadaşı ile aynı grupta yer alıyor. Bunun yerine farklı gruplar oluşturulsun ki birbirini hiç tanımayan öğretmen adayları bir arada bulunsun.”

İletişim hatalarının empati kurularak giderilebileceğini bir öğretmen adayı şu şekilde ifade etmiştir:

“İletişim söz konusu ise ben, öğretmen eğitimcilerinin tek suçlu olduğunu düşünmüyorum. Öğretmen adaylarının bir kısmının da dersle hiçbir ilgisi yok. Mesela bir derste sunum yapmışım. Arkadaşlarınızın sizi dinle(yip) dinlememesi, sizi çok etkiliyor. Bir taraftan da uyuyan insanları görüyorsunuz. O, insanın moralini bozuyor. Kendimizi öğretmen eğitimcisinin yerine koymak gerekiyor.”

“Bir de biz, öğretmen adayları, karşımızdaki öğretmen eğitimcisine de saygısızlık ederek dengeyi kuramıyoruz.”

Öğretmen adayının empati kurması gerekli görülse de iletişim sorunlarını çözüme kavuşturması gerekenlerin yine öğretmen eğitimcileri olduğunu, bir öğretmen adayı şu şekilde ifade etmiştir: “Öğretmen eğitimcisi ile öğretmen adayının sorunları olabilir. Bu dengelenecek ise yük, öğretmen eğitimcisine düşmelidir. Sonuçta

karşımızda bizden eğitim(li) çok tecrübeli bir insan var. Bu sorunların öğretmen adaylarınca dengelenmesini beklemek yanlış(tır). Yardımcı olabiliriz ama iş, öğretmen eğitimcisinde biter.”

Öğrenme-Öğretme Sürecinde Öğretmen Eğitimcisi

Öğrenme-öğretme sürecinde öğretmen eğitimcisi, elde edilen veriler ışığında, *yapılandırma yaklaşımının uygulan(ma)ması ve öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin etkin kullanılmasına yönelik öneriler* olarak ele alınmıştır.

Yapılandırma yaklaşımının uygulan(ma)ması. Öğretmen adayları, yapılandırma yaklaşımının çoğunlukla uygulanmadığını, sınırlı sayıda öğretmen eğitimcisinin yapılandırma yaklaşımını uygulamaya çalıştığını, teoriyi pratiğe yansıtmaya çalıştığını, şu şekilde ifade etmişlerdir: “Anlattığı dersi gerçekten uygulayan bir insan. Zamanın nasıl geçtiğini anlamıyoruz ve gerçekten derse katılarak, anlayarak öğreniyoruz. Beden hareketleri, anlatımı ve davranışları ile örnek aldığım (bir öğretmen eğitimcisi).”

“Derse her girdiğinde öğretmen eğitimcisi bize farklı örnekler veriyor, hayata dönük örnekler. Yapılandırma eğitimde ne vardır? Öğrenciyi problem ile karşı karşıya getirme ve problemi öğrenciye çözdürtme vardır. Biz bunu gerçekten yaptık ve zamanın nasıl geçtiğini anlamadık.”

“(Öğretmen eğitimcisinin) öğretim ilke ve yöntemlerini işlediğini düşünüyorum.”

“Biz, eğitim fakültesinde okuyoruz. Yeni eğitim sistemlerini takip ediyoruz. Her derste yapılandırma yaklaşımını uyguluyoruz ama ‘Hangi öğretmen eğitimcisi yapılandırma yaklaşımını uyguluyor?’ diye düşünüyoruz. Hepsi slayt ve düz anlatım (ile ders işliyor).”

“(Yapılandırma yaklaşımını) uyguluyorlar (kinayeli).”

“Ben çoğu kişinin (yapılandırma yaklaşımını) anlattığını düşünmüyorum.”

“Yapılandırma yaklaşımını uygulayamamamızın nedeni bence, ‘Elinizde bir müfredat, yetiştirmeniz gereken bir şey var mıdır?’ bilmiyorum ama şöyle (diyen) öğretmen eğitimcilerimiz de var: ‘Bu kitap bitecek.’ Bazı öğretmen eğitimcileri, ‘Vakit mi vardı arkadaşlar, nasıl uygulayalım yapılandırma yaklaşımını?’ Bunu dile getirdiğimiz de oldu ama biz, ‘Her şeyi işlemek zorunda değiliz.’ diyoruz. Kitabın hepsini (işlemek gibi) bir zorunluluk yok.”

“Bence nedenlerden bir tanesi de öğrenci. Bu zamana kadar bir-iki ders haricinde diğer hiçbir derse araştırma yapmadan gittim ve (bu durumda) öğretmen eğitimcisi bize yapılandırılmış yaklaşımını nasıl uygulayacak? Söylediğiniz hâlde araştırma yapmayan, derse katılmayan öğrenciler çok.”

“3. sınıfta hep biz ders anlatıyoruz. (Dersler), hep bizim bir şeyler yapmamızla ilerliyor ve o zaman yapılandırma yaklaşımının ne olduğunu daha iyi algılıyorsun fakat hiçbir öğretmen eğitimcisi örnek olmuyor, örnek göstermiyor. Yönerge veriliyor.”

Çoğu öğretmen adayı, öğretmen eğitimcilerinin yapılandırma yaklaşımını uygulama(ya)mamalarını eleştirirken bir öğretmen adayı, yapılandırma yaklaşımının her derste uygulanmasına gerek olmadığını, yapılandırma yaklaşımının her ders için uygun

olmayabileceğini şu şekilde ifade etmiştir: “(Yapılandırmacı yaklaşım) her ders için zaten geçerli olmuyor. Her ders için yapılandırmacı (yaklaşım) uygulanamaz gibi geliyor.”

Öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin etkin kullanılmasına yönelik öneriler. Öğretmen adaylarının öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin etkin kullanılmasına yönelik önerileri arasında öğretmen adayının, öğretmen eğitimcisine öğrenme-öğretme sürecinde destek olması yer almaktadır. Öğretmen adayları, öğretmen eğitimcisine verecekleri desteği, öğretmen adayının derse hazır gelmesi ve derse etkin katılması şeklinde ifade etmişlerdir: “Siz söylediğiniz hâlde araştırma (ödevini) yapmayan, derse katılmayan öğretmen adayları da çok.”

Öğretmen adayları, öğretmen eğitimcilerinden öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini uygulayarak öğretilmelerini beklemektedirler. Öğretmen adayları, öğretmen eğitimcilerinin mevcut uygulamalarını esneterek değiştirmelerini, değişik teknikler kullandıklarını görmek istediklerini de ifade etmişlerdir.

“Öğrendiğimiz öğretim ilke ve yöntemlerini kullansınlar, işe vursunlar. Sadece sunuş yolu (stratejisini) tercih etmek yerine altı şapkalı düşünme tekniğini (kullansınlar).”

“Beyin fırtınası”

“Bir gün gelir, başka bir tekniği kullanırlar, 4E olur, 5E olur, 7E olur. Yapılandırmacı bir şey sunulması lazım.”

“Sınıfta bir şey aksıyorsa ve buna sebep olan öğretmen adayları ise bana kalırsa 10 dakikalarını ayırabilirler. Konuşabilirler, bir şey anlatabilirler ama yok. Yani, yöntem tek. Esneklik, değişme yok.”

Öğretmen adayları, öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması” dersleri dışında da ilköğretim okullarında kullanmak istediklerini, öğretmen eğitimcilerinin buna fırsat vermeleri gerektiğini dile getirmişlerdir: “Belki derslerinde uygulayamıyorlar ama bir (ilköğretim) okul(un)dan izin alıp bize bir sınıfta uygulama yaptırabilirler. Yani, gerçek bir okulda.”

Öğretmen adayının bu önerisi, başka bir öğretmen adayınca olumsuz karşılanmıştır: “Stajda bile problem oluyor öyle. Düşün, uygulama öğretim elemanlarımız olduğu hâlde ayarlamalar zor olabiliyor.”

Çoğu öğretmen adayı sunu hazırlamanın yararlı olduğunu ifade ederken, bir öğretmen adayı, öğretim derslerinde sunuların öğretmen adaylarınca yapılmasının faydalı olabileceğini, ancak kuramsal derslerde öğretmen eğitimcisinin dersi yürütmesi gerektiğini ifade etmiştir. Teorik derslerde öğretmen adaylarına sunu hazırlatma, öğretmen eğitimcilerinin yüklerini üzerlerinden atmak istemeleri ile ilişkilendirilmiştir: “Bazı öğretmen eğitimcileri de üzer(ler)inden işi atmak için sunu hazırlatıyor. Öğretim derslerinde bizim anlatmamız doğru ama teorik derslerde öğretmen eğitimcileri (dersleri) anlatmalı.”

Öğretmen Eğitimcisinin Değerlendirilmesi

Öğretmen eğitimcisinin değerlendirilmesi, elde edilen veriler ışığında, *öğretmen eğitimcisinin değerlendirilmesinin “nasıl”ı* ve *öğretmen eğitimcisinin değerlendirilmesinin “niçin”i* olarak ele alınmıştır.

Öğretmen eğitimcisinin değerlendirilmesinin “nasıl”ı. Öğretmen adayları, öğretmen eğitimcilerinin kendilerince değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir: “(Öğretmen eğitimcisini değerlendirmek) çok doğru.”

“(Öğretmen eğitimcileri) kesinlikle (değerlendirilmeli).”

Öğretmen adayları, öğretmen eğitimcilerinin bilgisinden ziyade bilgiyi nasıl aktardıklarının, öğretim yöntem ve tekniklerinin, öğretmen adayları ile iletişimlerinin, genel kültür düzeylerinin değerlendirilebileceğini dile getirmişlerdir: “Bilgi değerlendirilmemeli. Biz ne biliyoruz ki karşımızdaki insanın (öğretmen eğitimcisinin) bilgisini değerlendirelim ama bunun aktarılışı ve iletişim değerlendirilebilir.”

“Dediğim gibi iletişim, öğretim teknikleri, (öğretmen eğitimcisinin) derse motive edip edemediği (değerlendirilmeli).”

“Bence genel kültür alanında da değerlendirilmeli.”

Öğretmen eğitimcilerinin cana yakınlığının, güler yüzlülüğünün de değerlendirilmesi gerektiğini öğretmen adayları şöyle dillendirmişlerdir:

“Geçen gün sema gösterisi vardı. Siz önümüze oturmuştunuz. Orada bize, ‘Merhaba, nasılsınız?’ diye hâlimizi sormuştunuz. Bu, bizim çok hoşumuza gitmişti. Öğretmen eğitimcisi, bize değer veriyor. Bizi tanıyor. İsmimiz ile hitap ediyor. Bizimle iletişime geçiyor. Görmemezlikten de gelebilirdiniz. Bu hakikaten insanı etkiliyor.”

“Davranışları ve güler yüzlülüğü (değerlendirilmeli).”

Öğretmen eğitimcilerinin öğretmen adaylarını çok yüksek ya da çok düşük puanlarla değerlendirmeleri de öğretmen adaylarına göre değerlendirilmesi gereken hususlardan biridir.

“Bizde de ne oluyor? Sınıf ortalaması seksen veya kırk. Bu kırk (puan)ın da bir şekilde araştırılması lazım.”

“Başarısızlığı sadece öğrenciye yüklemek yerine öğretmen eğitimcisinin yöntemi, tekniği de başarısız mı (diye sorgulanmalı). Öğretmen eğitimcisinde de bir yanlışlık, hata var mı? Bu yöne de bakılmalı.”

“(Sınıf ortalamasının doksan olması) da bir şekilde araştırılmalı.”

Öğretmen eğitimcisinin değerlendirilmesinin “niçin”i. Öğretmen adayları, öğretmen eğitimcisinin değerlendirilmesinin öğretmen eğitimcisinin eleştirilmesi, bunun sonucu kendine çeki düzen vermesi açısından gerekli olduğunu ifade etmiştir: “Öğretmen adayı tarafından eleştirilme korkusu olabilmeli. Belki de bu caydırıcı olabilir. Öğretmen eğitimcisi, ‘Ben öğrencilerden kötü bir yorum almak istemem. Bu yüzden şunu yapmalıyım.’ (diyebilmeli).”

Öğretmen eğitimcisinin değerlendirilmesi, öğretmen eğitimcisinin kendini, öğretim yöntem ve tekniklerini, soru bankasını yenilemesi, değiştirmesi açısından da

gereklidir: “Eminim (öğretmen eğitimcisi) kendini toparlayacaktır. (Öğretmen eğitimcisi) yenilemek için çaba sarf edecektir.”

“Bazı öğretmen eğitimcilerimizin belli kalıpları var. Hatta sordukları sorular bile aynı. Öğretmen eğitimcileri, soru bankaları olsun, yöntem ve teknikleri olsun, değiştirmeliler. Bizim için bazı derslerimizde iyi ama öğretmen eğitimcileri bunu değiştirmeliler.”

Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Sorunlar ve çözüm önerileri, elde edilen veriler ışığında, *öğretmen eğitimcिसinden kaynaklanan sorunlar ve çözüm önerileri* ve *fiziksel ortamdan kaynaklanan sorunlar ve çözüm önerileri* olarak ele alınmıştır.

Öğretmen eğitimcिसinden kaynaklanan sorunlar ve çözüm önerileri. Öğretmen eğitimcिसinden kaynaklanan sorunların başında ölçme ve değerlendirme gelmektedir. Öğretmen adayları, öğretmen eğitimcilerinin notlandırmada esnek davranmamalarından ve sadece ürünün değerlendirilmesinden yakınmaktadır: “Öğretmen eğitimcilerinin en çok dikkat etmeleri gereken noktalardan biri şu: öğretmen adayı sıfır aldıysa bu, öğretmen adayının (hiçbir şey) bilmediği anlamına gelmez. Öğretmen eğitimcisi, öğretmen adayının bilgi birikiminin olabileceğinin, başka bir nedenden dolayı o birikimini yansıtmadığının farkında olmalıdır.”

“(Öğretmen adayını) sadece sınavlar ile değerlendirmem gerekiyor. Ben derse katıldığım zaman beni değerlendiren bir öğretmen eğitimcisi olmuyor; beni sınavımla değerlendiren bir öğretmen eğitimcisi oluyor. O zaman da benim derse katılım gelmiyor. ‘Niye ben ödev yapayım? Niye ben kendimi zorlayayım?’ Sınav bu sonuçta... İki gün öncesinden çalışıp (sınavdan) bir şekilde geçiyorsun (zaten). ‘Neden konuşmayan bir öğrenci yüz alacak da ben altmış alacağım? İşte değerlendirme önemli aslında.’”

“Kriter, sadece sınav olmamalı bence.”

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme ile ilgili sorunlara yönelik çözüm önerileri arasında süreç (performans) değerlendirme yer almaktadır: “Dört yılıma baktığımda sanki sınavlar için çalıştıklarımda değil de performans ödevi, sunum gibi etkinliklerde öğrenmem gerçekleşmiş. Aslında bütün öğretmen eğitimcileri, dersi yapılandırıcılığa göre işlese sınavlara bile gerek kalmayacak.”

“Kriter, performans olmalı bence.”

Fiziksel ortamdan kaynaklanan sorunlar ve çözüm önerileri. Öğretmen adaylarının ileri sürdüğü diğer bir sorun da fiziksel ortam kaynaklıdır:

“Ben, şu eğitim fakültesi sıralarından hep mustarip olmuşumdur. Her öğretmen eğitimcisine de söylemişimdir. Boyum uzun. Ben o sıraya oturunca 15. dakikadan sonra, affedersiniz, her yerim ağrıyor. Ayağımı uzatamıyorum. Bacak bacak üzerine atamıyorum. Başımı sıraya koyamıyorum. Dümdüz durmak zorundayım ve ben dersten kopuyorum. Daha sonra araç-gereç yetersizliği... Daha sonra bizim fen laboratuvarımız var. Geçen yıl öğrenciler, laboratuvara sığmadı çünkü çok dar. O yüzden öğretmen eğitimcisi, sınıfı iki gruba ayırdı ve bir saatte anlatabileceği bir konunun yarısını ancak anlatabildi. Drama sınıfımız... Bize, ‘Herhangi bir sınıfta drama yapın.’ deyip bir sınıf vermişler. Öğretmen eğitimcisi, konuştu. Drama sınıfı olarak tahsis edilen bir sınıfta ders

işledik. Aslında biz herhangi bir sınıfta drama dersini işleyecektik. Orada bile hiç araç-gerecimiz yok. Slâyt makinelerimiz var ama çoğu bozuk.”

“Hiçbir araç gerecimiz yok.”

Öğretmen adaylarının fiziksel ortam ile ilgili değindikleri sorunlar, fakülteadaki fiziksel ortam öğretmen adaylarının ihtiyaçları gözeticiler tarafından yeniden düzenlendiğinde çözülebilir. Bunun için (a) dersliklerdeki sıralara bir alternatif bulunabilir; (b) dersliklerdeki mevcut araç-gereç iyileştirilebilir, sayısı arttırılabilir; (c) derslikler, özel amaçlı kullanıma (laboratuvar, drama dersliği, vb.) uygun hâle getirilebilir.

Sonuçlar ve Tartışma

Sınıf öğretmeni adaylarının gözüyle öğretmen eğitimcilerinin sahip oldukları ve olması beklenen özellikleri belirlemeyi amaçlayan bu çalışma, öğretmen eğitimcilerinin özelliklerini ortaya koyması açısından bir çerçeve sunmuştur. Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adayları, öğretmen eğitimcisinin mevcut ve beklendi özelliklerine değinmişlerdir. Öğretmen eğitimcisinin mevcut özelliklerine ilişkin vurgulanan noktalar, öğretmen eğitimcisinin mesleki ve iletişim özellikleridir. Sınıf öğretmeni adayları, öğretmen eğitimcisinin mesleki özelliklerini dile getirirken, öğretmen eğitimcisinin nasıl olmasından çok nasıl olmaması gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Sınıf öğretmeni adayları öğretmen eğitimcisinin mesleki açıdan kötü rol model olmaması gerektiğini düşünmektedirler. Ayrıca öğretmen eğitimcisinin dersi yapılandırırken öğretmen adaylarının görüşlerini de dikkate alması gerektiğini ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmeni adayları öğretmen eğitimcilerinin kendileriyle iletişim kurarken despot olmaması, onları aşağılamaması, hakaret etmemesi ve derslerinde argo kullanmaması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen eğitimcisinden beklendi özellikleri, öğretmen eğitimcisinin kişisel, mesleki ve sosyal iletişim boyutlarında ortaya konmuştur. Sınıf öğretmeni adayları; kişisel olarak, öğretmen eğitimcisinin özgüveninin yüksek ve güler yüzlü olmasını, öğretmen adaylarının düşüncelerine saygılı ve demokratik olmasını beklemektedirler. Duman ve Koç (2004)'un yaptıkları çalışmada da benzer şekilde, öğrenciler, rahat soru sorabildikleri, görüşlerini açıklayabildikleri, öğrenciye saygı duyan, eşit davranan ve notu tehdit olarak kullanmayan öğretim elemanları istemektedirler. Ayrıca, elde edilen bulgulara göre öğretmen eğitimcisinin kesinlikle eğitim fakültesi mezunu olması gerektiği ileri sürülmektedir. Bununla birlikte öğretmen eğitimcisinin, mesleki açıdan, iyi bir rol model olması, öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmelerine destek vermesi, öğretmen adaylarını derslerinde etkin kılması, düşünmeye sevk etmesi, öğretmen adaylarının konuşma becerilerini geliştirmelerine fırsat tanınması, yeterli düzeyde alan bilgisine sahip olmanın yanı sıra bilgisini öğretmen adaylarına hissettirmesi, öğretmen adaylarına sorumluluk duygusu kazandırması ve belirli bir disiplin ve otoriteye sahip olması gerektiği ortaya konmuştur. Sosyal iletişim açısından öğrenci görüşlerine göre öğretmen eğitimcisi, sosyal yaşamı ile öğretmen adaylarına örnek olmalıdır.

Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adayları, öğretmen eğitimcisinin kendileriyle olan iletişimini değerlendirirken yaşanan sorunlara değinip birtakım çözüm önerisi getirmişlerdir. Sınıf öğretmeni adaylarına göre öğretmen eğitimcileri iletişim açısından herhangi bir sorun algılamamalarına rağmen, sınıf öğretmeni adayları iletişimde bazı sıkıntılar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmeni adayları; kendilerine bazı öğretmen eğitimcileri tarafından kötü söz söylendiğini dile getirmişlerdir. Yine bazı öğretmen eğitimcilerinin fikirlerini öğretmen adaylarına kabul ettirmeye çalıştıklarını, beklenen performans sergilenmediğinde öğretmen adaylarını terslediklerini, öğretmen adaylarının da kendileriyle aynı fikirde olmaları konusunda beklentiye girdiklerini ifade etmişlerdir. Aksu, Çivitçi ve Duy (2008) tarafından yapılan çalışmada da benzer şekilde, öğretmen eğitimcilerinin iletişimlerinde yeterince sıcak, samimi ve empatik olmadıkları ve daha az demokratik tutum sergiledikleri ortaya konmuştur. Ergün, Duman, Kıncal ve Arıbaş (1999)'ın yaptıkları çalışmada ise, öğretim elemanlarının siyasi davranışlarından rahatsız olan öğrenciler, ideolojik propagandayı, yönlendirilmeyi, ayrımcılığı ve bütün bunların davranışa ve nota dönüştürülmesini onaylamamaktadırlar.

Sınıf öğretmeni adaylarının bazıları öğretmen eğitimcisinin iletişimiyle ilgili sorunlara çözüm getirmenin zor olabileceğini, bu sorunları çözmeye kalkışan öğretmen adayının göze battığını düşünmektedir. Bazı öğretmen adayları ise öğretmen eğitimcisinin “nabzına göre şerbet vererek”, susarak ya da alttan alarak iletişim sorunlarını çözdüklerini belirtmişlerdir. Buna karşın, öğretmen adayının sorunların çözümünde aktif rol alması gerektiğini düşünen öğretmen adayları da mevcuttur. Öğretmen adaylarına göre, öğretmen eğitimcisinin tabuları yıkılarak öğretmen eğitimcisi ile öğretmen adayları arasındaki iletişim engeli kaldırılabilir. İletişim sorunlarının karşılıklı olabileceğinden hareketle, öğretmen adayları da kendilerinde de hata olabileceğini kabul etmelidirler. Kendilerinden kaynaklanan iletişim sorunlarını çözmek için eğitim fakültelerine sözlü yoklamalarla öğrenci alınmasını, grup çalışmalarını ve sosyal etkinliklere katılımın zorunlu kılınmasını önermişlerdir. İletişim sorunlarının empati kurularak giderilebileceğini belirten öğretmen adaylarına rağmen, iletişim sorunlarını çözüme kavuşturması gerekenlerin yine öğretmen eğitimcileri olduğunu düşünen öğretmen adayları da mevcuttur.

Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adayları, öğrenme-öğretme sürecinde çoğu öğretmen eğitimcisinin yapılandırmacı yaklaşımı uygulamadığını, sınırlı sayıda öğretmen eğitimcisinin yapılandırmacı yaklaşımı uygulamaya, teoriyi pratiğe yansıtmaya çalıştığını ifade etmişlerdir. Öte yandan yapılandırmacı yaklaşımın her derste uygulanmasına gerek olmadığını, her ders için uygun olamayabileceğini dile getiren öğretmen adaylarından da söz edilebilir.

Ayrıca, öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin öğretmen eğitimcilerince etkin kullanılmasına yönelik öğretmen adayları bazı önerilerde bulunmuşlardır: (1) Sınıf öğretmeni adayları derslere hazır gelerek ve etkin katılım sağlayarak öğrenme-öğretme sürecinde öğretmen eğitimcisine destek olabilir. (2) Öğretmen eğitimcileri; mevcut uygulamalarını esneterek değiştirebilir, değişik teknikler kullanabilir, öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini uygulayarak öğretebilirler. (3) Öğretmen eğitimcileri, öğretmen

adaylarının öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması” dersleri dışında da ilköğretim okullarında kullanabilmeleri için fırsatlar yaratabilir. (4) Öğretmen adaylarınca öğretmen eğitimcilerinin yüklerini hafifletmek istemeleriyle ilişkilendirilen sunu hazırlama, kuramsal dersler yerine uygulamalı derslerde (öğretim dersleri) işe koşulabilir.

Ayrıca, sınıf öğretmeni adayları, öğretmen eğitimcisinin kendileri tarafından değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmeni adayları, öğretmen eğitimcisinin değerlendirilmesinin, öğretmen eğitimcisinin gelen eleştiriler doğrultusunda kendisini yenilemesi, öğretim yöntem ve tekniklerini, soru bankasını değiştirmesi açısından gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmeni adayları öğretmen eğitimcilerinin bilgisinden ziyade bilgiyi nasıl aktardıklarını, öğretim ilke, yöntem ve tekniklerini nasıl kullandıklarını, öğretmen adayları ile olan iletişimlerini (cana yakınlık, güler yüzlülük, vb.) ve genel kültür düzeylerinin değerlendirilebileceğini dile getirmişlerdir.

Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adayları, öğretmen eğitimcileri ile yaşadıkları sorunların bir kısmının öğretmen eğitimcilerinden, diğer kısmının ise fiziksel ortamdan kaynaklandığını düşünmektedirler. Öğretmen eğitimcisinden kaynaklanan sorunların başında ölçme ve değerlendirme gelmektedir. Sınıf öğretmeni adayları, öğretmen eğitimcilerinin not verirken esnek davranmamalarından ve sadece ürünün değerlendirilmesinden yakınmaktadır. Sınıf öğretmeni adayları, ölçme ve değerlendirmeye ilgili bu sorunun süreç değerlendirme yapılarak çözülebileceğini ifade etmişlerdir. Özdemir ve Üzel (2010)’in matematik eğitiminde görev yapan öğretmen eğitimcilerinin özelliklerini araştırdıkları çalışmalarında da düşük not verme, değerlendirme ölçütlerinin belirsiz olması, öğrenci ayırımı yapma, sınavlarda anlatmadığı şeyi sorma, beklenen notu vermeme, cevaplanması uzun süren sorular sorma, sınavlarda üst düzey soru sorma, yüksek başarı beklentisi ve notla tehdit etme gibi sorunlar tespit edilmiştir.

Bununla birlikte sınıf öğretmeni adaylarının ileri sürdüğü diğer bir sorun ise fiziksel ortam kaynaklıdır. Sınıf öğretmeni adayları, dersliklerdeki sıraları, araç-gereç yetersizliğini ve dersliklerin özel amaçlı kullanıma (laboratuvar, drama dersliği, vb.) uygun olmamasını sorun olarak algılamaktadırlar. Bu sorunların, öğretmen adaylarının ihtiyaçları gözetilerek çözülebileceğini düşünmektedirler. Getirdikleri çözüm önerileri arasında şunlar yer almaktadır: (1) Dersliklerdeki sıralara bir alternatif bulunabilir. (2) Mevcut araç-gereç iyileştirilebilir, sayısı arttırılabilir. (3) Derslikler, özel amaçlı kullanıma (laboratuvar, drama dersliği, vb.) uygun hâle getirilebilir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlar ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

- Öğretmen eğitimcisi, özgüveni yüksek ve güler yüzlü olmalı, öğretmen adaylarının düşüncelerine saygılı ve demokratik olmalıdır.
- Öğretmen eğitimcisi, mesleki açıdan, iyi bir rol model olmalı, öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmelerine destek vermeli, öğretmen adaylarını derslerinde etkin kılmalı, düşünmeye sevk etmeli ve öğretmen adaylarının konuşma becerilerini geliştirmelerine fırsat tanınmalıdır.

- Öğretmen eğitimcisi; mevcut uygulamalarını esneterek değiştirebilmeli, değişik teknikler kullanabilmeli, öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini uygulayarak öğretebilmelidir.
  - Öğretmen eğitimcisi, öğretmen adaylarının öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması” dersleri dışında da ilköğretim okullarında kullanabilmeleri için fırsat yaratabilir.
  - Üniversitelerde, öğretmen eğitimcisinin bilgisinden ziyade bilgiyi nasıl aktardığının, öğretim ilke, yöntem ve tekniklerini nasıl kullandığının, öğretmen adayları ile olan iletişiminin (cana yakınlık, güler yüzlülük, vb.) ve genel kültür düzeyinin öğretmen adaylarınca değerlendirilmesine olanak sağlayan bir sistem kurabilir.
  - Öğretmen eğitimcisi, ürün değerlendirmeden ziyade süreç değerlendirmeye ağırlık verebilir.
  - Mevcut araç-gereç iyileştirilerek, derslikler, özel amaçlı kullanıma (laboratuvar, drama dersliği, vb.) uygun hâle getirilmelidir.
- İleriye yönelik araştırmalar için aşağıdaki öneriler sunulabilir:
- Öğretmen eğitimcilerinin, “öğretmen eğitimcilerinin özellikleri”ne ilişkin görüşleri alınabilir.
  - Öğretmen eğitimcilerinin görüşleri ile öğretmen adaylarının görüşleri karşılaştırılabilir.
  - Nicel araştırma yöntemleri ile daha büyük bir örneklemin görüşü alınabilir.

Kaynakça

- Akgöl, H. (1994). *Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanları ve öğrencilerin ideal bir öğretim elemanının nitelikleri hakkındaki görüşleri ile kendi kurumlarındaki öğretim elemanlarının bu niteliklere uygunluklarının karşılaştırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Aksoy, N. (1998, October). *Opinions of upper elementary students about a “good teacher” (Case study in Turkey)*. Paper presented at the Annual Meeting of Northeastern Educational Research Association, Ellenville, NY.
- Aksu, M. B., Çivitçi, A., & Duy, B. (2008). Yükseköğretim öğrencilerinin öğretim elemanlarının ders uygulamaları ve sınıf-içi davranışlarına ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 17-42.
- Arslantaş, H. İ. (2011). Öğretim elemanlarının öğretim stratejileri-yöntem teknikleri, iletişim ve ölçme değerlendirme yeterliklerine ilişkin öğrenci görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 487-506.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). London: Routledge.
- Dilekmen, M. (2008). Etkili eğitim için etkili öğretmenlik. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 213-221.

- Duman, T., & Koç, G. (2004, Temmuz). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretim elemanlarının demokratik tutum ve davranışlarına ilişkin görüşleri*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayında sunulmuş sözlü bildiri, İnönü Üniversitesi, Malatya, Türkiye.
- Erdem, A. R., & Sarıtaş, E. (2006). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretim elemanlarının davranışlarının demokratikliğine ilişkin algıları (PAÜ Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 525-538.
- Ergün, M., Duman, T., Kıncal, R. Y., & Arıbaş, S. (1999). İdeal bir öğretim elemanın özellikleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 1-11.
- Korthagen, F., Loughran, J., & Lunenberg, M. (2005). Teaching teachers-studies into the expertise of teacher educators: An introduction to this theme issue. *Teaching and Teacher Education*, 21, 107-115.
- Koster, B., Brekelmans, M., Korthagen, F., & Wubbels, T. (2005). Quality requirements for teacher educators. *Teaching and Teacher Education*, 21, 157-176.
- Lunenberg, M., Korthagen, F., & Swennen, A. (2007). The teacher educator as a role model. *Teaching and Teacher Education*, 23, 586-601.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Özdemir, E., & Üzel, D. (2010). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının öğretim elemanı özelliklerine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 122-152.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Saylan, N., & Uyangör, N. (1998). Öğrenci görüşlerine göre Necatibey Eğitim Fakültesi öğretim elemanlarının niteliklerinin belirlenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 35-67.
- Şahin, A. (2011). Öğretmen algılarına göre etkili öğretmen davranışları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 239-259.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (2. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Ünal, A., & Çelik, M. (2011). Öğretmen kavramına ilişkin öğretmen, yönetici ve müfettiş algılarının analizi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 92-109.

Ek-1**Yarı-yapılandırılmış Görüşme Formu****Görüşmeci:** .....**Tarih / Saat:** 11.01.2012 / 16:00

Sınıf öğretmeni yetiştiren öğretmen eğitimcilerinin sahip oldukları ve olması beklenen özellikleri belirlemek amacıyla bir araştırma yapıyoruz ve bu konuda sizin görüşlerinizi almak istiyoruz.

Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi birinin görmesi mümkün değildir. Ayrıca, araştırma sonuçlarını yazarken konuştuğumuz bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağız.

Görüşmeye katılıp katılmamak, sizin isteğinize bağlıdır.

Görüşmeyi izin verirsiniz video kayıt cihazıyla ile kaydetmek istiyoruz. Bunun sizin için bir sakıncası var mı?

Başlamadan önce çalışma ile ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?

İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyoruz.

Görüşme Soruları:

1. İyi bir öğretmen eğitimcisinin özellikleri neler olmalıdır? Fakülte'deki öğretmen eğitimcilerinin bu özelliklere ne düzeyde sahip olduğunu düşünüyorsunuz?
2. Ders aldığınız öğretmen eğitimcilerinin sizinle iletişimini nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorunları (varsa) nasıl çözüyorsunuz?
3. Öğretmen eğitimcileri öğretim ilke ve yöntemlerini ne düzeyde kullanmaktadırlar?
4. Öğretmen eğitimcileri ile ne tür sorunlar yaşıyorsunuz?
5. Yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?
6. Öğretmen eğitimcilerinin kendi öğrencileri tarafından değerlendirilmesi konusunda ne düşünüyorsunuz? Sizce hangi boyutlar değerlendirilmelidir?